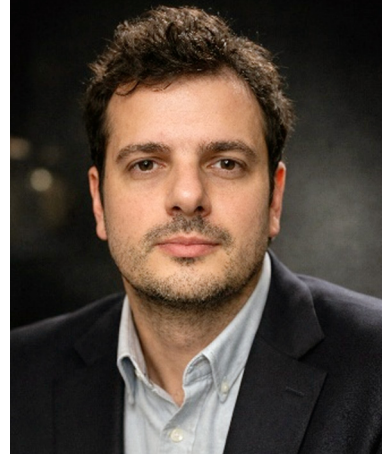

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ECONOMIC POLICY: RISK ANALYSIS AND GOVERNANCE CHALLENGES IN THE MODERN STATE

Copyright © 2026 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: February 25, 2026
Published: March 17, 2026
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC21012026-106

Giorgi Nikuradze
PhD Student at
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
<https://orcid.org/0009-0004-9951-4809>
Email: tsu.giorginikuradze@gmail.com

THE NEW ECONOMIST / სხვადასხვა მკვლევარების მიერ

ABSTRACT

Research Objective: The objective of this article is to analyse systematically the risks associated with the use of artificial intelligence (AI) in economic policy and to identify the principal governance challenges faced by the modern state under conditions of algorithmic decision-support and digital transformation.

Methodological Approach: The study employs an analytical and comparative approach, drawing on institutional analysis and a critical review of international regulatory and policy frameworks. The research is based on the examination of key documents and conceptual sources, including OECD, IMF, World Bank, NIST AI RMF, the EU AI Act, and contemporary academic literature on AI governance, public administration, and economic policy.

Main Results and Implications: The findings demonstrate that the integration of artificial intelligence into economic policy generates interconnected governance, institutional, and socio-economic risks. These include the diffusion of accountability, reduced transparency and explainability, risks related to data quality and algorithmic bias, labour-market polarization, and the growing danger of technocratic overdependence in public decision-making. The analysis shows that AI can strengthen evidence-based economic policymaking only when embedded within a coherent regulatory and institutional framework. The article argues that the effective and responsible use of artificial intelligence in economic policy requires risk-based regulation, institutionalized human oversight, standardized data governance, independent auditing mechanisms, and stronger public-sector capacities. AI should therefore be understood not as an autonomous decision-maker, but as a supportive policy instrument operating under conditions of accountability, transparency, and democratic control.

Keywords: Artificial intelligence; economic policy; public governance; governance risks; regulatory framework; institutional development.

REFERENCES:

1. Acemoglu, D., & Johnson, S. (2023). *Power and progress: Our thousand-year struggle over technology and prosperity*. PublicAffairs.
2. Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2022). Tasks, automation, and the rise in U.S. wage inequality. *Econometrica*, 90(5), 1973–2016. <https://doi.org/10.3982/ECTA19815>
3. Bender, E. M., Gebru, T., McMillan-Major, A., & Shmitchell, S. (2021). On the dangers of stochastic parrots: Can language models be too big? In *Proceedings of the 2021 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency* (pp. 610–623). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3442188.3445922>
4. Brynjolfsson, E., Li, D., & Raymond, L. R. (2023). *Generative AI at work* (NBER Working Paper No. 31161). National Bureau of Economic Research.

<https://doi.org/10.3386/w31161>

5. European Commission. (2022). *Coordinated Plan on Artificial Intelligence 2022 Review*. European Commission.

6. International Monetary Fund. (2024). *Gen-AI: Artificial intelligence and the future of work* (Staff Discussion Note SDN/2024/001). International Monetary Fund.

7. Janssen, M., & Kuk, G. (2016). Big data in public administration: Opportunities and challenges. *Government Information Quarterly*, 33(3), 371-380. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2016.08.007>

8. National Institute of Standards and Technology. (2023). *Artificial Intelligence Risk Management Framework (AI RMF 1.0)* (NIST AI 100-1). U.S. Department of Commerce. <https://doi.org/10.6028/NIST.AI.100-1>

9. OECD. (2022). *OECD framework for the classification of AI systems: A risk-based approach to trustworthy AI*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/da45f1d7-en>

10. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). (2024). *Official Journal of the European Union*.

11. Rodrik, D. (2022). An industrial policy for the twenty-first century. *Oxford Review of Economic Policy*, 38(3), 391-409. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grac027>

12. Shengelia, T., & Berishvili, K. (2025). Innovative business in Georgia: Problems and prospects. *The New Economist*, 20(1), 24-35. (In Georgian).

13. Todua, N., & Kartsivadze, G. (2025). Students' perceptions of ChatGPT integration in higher education. *The New Economist*, 20(4), 36-49. (In Georgian).

14. Karchava, L., Nanuashvili, I., Zoidze, G., & Veshapidze, S. (2025). Georgia's Strategic Role in Eurasian Transport and Digital Logistics Transformation. *The New Economist*, 20(2), 40-53.

15. Karchava, L., Veshapidze, S., & Tsikelashvili, S. (2025). Georgia's Perspective in the Context of Developing Economic Relations between China and the European Union. *The New Economist*, 20(1), 8-23.

16. Karchava, L., Chiabrishvili, K., Goroshidze, G., Mgeladze, L., & Veshapidze, S. (2026). Indicators of effective use of the rich experience of academic staff. *The New Economist*, 20(4), 21-35.

17. Veshapidze, S., & Karchava, L. (2022). Contradictions of Globalization under the COVID-19 Pandemic. *Bull. Georg. Natl. Acad. Sci*, 16(4), 152-157.

18. UNESCO. (2021). *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

19. World Bank. (2022). *GovTech maturity index: The state of public sector digital transformation (2022 update)*. World Bank.

20. World Economic Forum. (2023). *The Global Risks Report 2023*. World Economic Forum.

ხელოვნური ინტელექტი და ეკონომიკური პოლიტიკა: რისკების ანალიზი და მმართველობითი გამოწვევები თანამედროვე სახელმწიფოში

გიორგი ნიკურაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის დოქტორანტი
ელ. ფოსტა: tsu.giorginikuradze@gmail.com

აბსტრაქტი

კვლევის მიზანი: სტატიის მიზანია ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენებასთან დაკავშირებული რისკების სისტემური ანალიზი და იმ ძირითადი მმართველობითი გამოწვევების იდენტიფიცირება, რომელთა წინაშეც თანამედროვე სახელმწიფო დგას ალგორითმული გადაწყვეტილების მხარდაჭერისა და ციფრული ტრანსფორმაციის პირობებში.

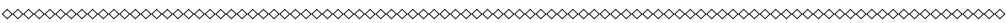
მეთოდოლოგიური მიდგომა: კვლევა ეფუძნება ანალიტიკურ და კომპარატიულ მიდგომებს, ინსტიტუ-

ციური ანალიზისა და საერთაშორისო რეგულაციური და პოლიტიკის ჩარჩოების კრიტიკული მიმოხილვის გამოყენებით. ნაშრომი ეყრდნობა ძირითადი დოკუმენტებისა და კონცეპტუალური ნყაროების შესწავლას, მათ შორის OECD-ის, IMF-ის, World Bank-ის, NIST AI RMF-ის, ევროკავშირის AI Act-ისა და თანამედროვე აკადემიური ლიტერატურის, რომელიც შეეხება ხელოვნური ინტელექტის მმართველობას, საჯარო ად-მინისტრირებასა და ეკონომიკურ პოლიტიკას.

ძირითადი შედეგები და იმპლიკაციები: კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში წარმოშობს ურთიერთდაკავშირებულ მმართველობით, ინსტიტუციურ და სოციალურ-ეკონომიკურ რისკებს. მათ შორისაა პასუხისმგებლობის დიფუზია, გამჭვირვალობისა და განმარტებადობის შემცირება, მონაცემთა ხარისხთან და ალგორითმულ მიკერძოებასთან დაკავშირებული საფრთხეები, შრომის ბაზრის პოლარიზაცია და საჯარო გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ტექნოკრატიულ დამოკიდებულებაზე გადაჭარბებული დამყარების მზარდი საფრთხე. ანალიზი აჩვენებს, რომ ხელოვნურ ინტელექტს შეუძლია მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ეკონომიკური პოლიტიკის გაძლიერება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი ინტეგრირებულია თანმიმდევრულ რეგულაციურ და ინსტიტუციურ ჩარჩოში. სტატიაში დასაბუთებულია, რომ ეკონომიკურ პოლიტიკაში ხელოვნური ინტელექტის ეფექტიანი და პასუხისმგებლიანი გამოყენება მოითხოვს რისკზე დაფუძნებულ რეგულირებას, ადამიანური ზედამხედველობის ინსტიტუციონალიზაციას, მონაცემთა მმართველობის სტანდარტიზაციას, დამოუკიდებელი აუდიტის მექანიზმებსა და საჯარო სექტორის შესაძლებლობების გაძლიერებას. შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტი უნდა განიხილებოდეს არა როგორც ავტონომიური გადაწყვეტილების მიმღები, არამედ როგორც ანგარიშვალდებულების, გამჭვირვალობისა და დემოკრატიული კონტროლის პირობებში მოქმედი პოლიტიკის მხარდამჭერი ინსტრუმენტი.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი; ეკონომიკური პოლიტიკა; სახელმწიფო მმართველობა; მმართველობითი რისკები; რეგულაციური ჩარჩო; ინსტიტუციური განვითარება.

შესავალი

კვლევის აქტუალობა. ციფრული ტრანსფორმაციის მიმდინარე ეტაპზე ხელოვნური ინტელექტი იქცა არა მხოლოდ ტექნოლოგიურ ინოვაციად, არამედ სახელმწიფო მმართველობის სტრუქტურულ კომპონენტად. ეკონომიკური პოლიტიკის ფორმირება, რომელიც ტრადიციულად ეფუძნებოდა სტატისტიკურ მონაცემებს, მაკროეკონომიკურ მოდელირებასა და ექსპერტულ შეფასებებს, სულ უფრო მეტად ეფუძნება მასშტაბურ მონაცემთა ანალიზსა და ალგორითმულ პროგნოზირების სისტემებს (OECD, 2022; World Bank, 2022). აღნიშნული ცვლილება ასახავს საჯარო სექტორში მონაცემთა მმართველობის, ანალიტიკური ინფრასტრუქტურისა და ციფრული შესაძლებლობების მზარდ მნიშვნელობას, რაც პირდაპირ უკავშირდება სახელმწიფო შესაძლებლობების (state capacity) ტრანსფორმაციას. შედეგად, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში იზრდება ტექნოლოგიური სისტემების როლი, რაც ცვლის არა მხოლოდ ინსტრუმენტულ ლოგიკას, არამედ მმართველობითი პასუხისმგებლობის, ანგარიშვალდებულებისა და პოლიტიკის ციკლის ორგანიზების ფორმებს.

ხელოვნური ინტელექტი ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში გამოიყენება შრომის ბაზრის

პროგნოზირებაში, ფისკალური რისკების შეფასებაში, რესურსების განაწილების ოპტიმიზაციაში და რეგულაციური პოლიტიკის ეფექტიანობის ანალიზში. აღნიშნული შესაძლებლობები ზრდის მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის (evidence-based policymaking) განვითარების პოტენციალს და აძლიერებს სახელმწიფოს ანალიტიკურ შესაძლებლობებს. თუმცა, ამავე დროს, ეკონომიკური პოლიტიკის ალგორითმიზაცია წარმოშობს ახალი ტიპის მმართველობით რისკებს, რომლებიც უკავშირდება ანგარიშვალდებულებას, გამჭვირვალობას, მონაცემთა ხარისხს, ალგორითმულ მიკერძოებას და გადაწყვეტილების პროცესში ადამიანური კონტროლის შემცირებას.

თანამედროვე სახელმწიფოსთვის, რომლის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ეკონომიკური კონკურენტუნარიანობის გაძლიერება და სოციალური სტაბილურობის უზრუნველყოფა, ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია წარმოადგენს როგორც შესაძლებლობას, ისე სტრუქტურულ გამოწვევას. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება სახელმწიფოს ინსტიტუციური მზაობა, პროფესიული კომპეტენციები და რეგულაციური ჩარჩოს ადეკვატურობა. ამ კონტექსტში ხელოვნური ინტელექტი უნდა განიხილებოდეს არა როგორც ავტონომიური

გადაწყვეტილების მიმღები მექანიზმი, არამედ როგორც ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტი, რომლის ეფექტიანობა დამოკიდებულია მმართველობითი ჩარჩოს ხარისხზე და პასუხისმგებლიანი გამოყენების პირობებზე.

სწორედ აღნიშნული გარემოებები განაპირობებს კვლევის აქტუალობას და ქმნის საჭიროებას იმ რისკებისა და მმართველობითი გამონეგების სისტემური ანალიზისა, რომლებიც თან ახლავს ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაციას ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში.

კვლევის მიზანი, ამოცანები და მეთოდოლოგიური ჩარჩო. კვლევის ძირითადი მიზანია ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით წარმოშობილი რისკების სისტემური ანალიზი და იმ მმართველობითი გამონეგების იდენტიფიკაცია, რომლებიც თანამედროვე სახელმწიფოს წინაშე დგას გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ალგორითმიზაციის პირობებში. სტატია არ განიხილავს ხელოვნურ ინტელექტს როგორც ტექნოლოგიურ ფენომენს, არამედ როგორც ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტს, რომლის ეფექტიანობა და უსაფრთხოება დამოკიდებულია ინსტიტუციურ ჩარჩოზე, რეგულაციურ მექანიზმებსა და სახელმწიფო შესაძლებლობებზე.

კვლევის ამოცანებია:

1. ხელოვნური ინტელექტის როლის განსაზღვრა ეკონომიკური პოლიტიკის ფორმირებასა და განხორციელებაში;
2. რისკების კლასიფიკაცია მმართველობით, ინსტიტუციურ და სოციალურ-ეკონომიკურ ქრილში;
3. სახელმწიფო შესაძლებლობების (state capacity) ანალიზი AI-ის ინტეგრაციის პირობებში;
4. იმ მმართველობითი პრინციპების განსაზღვრა, რომლებიც უზრუნველყოფს ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების პასუხისმგებლიან გამოყენებას.

კვლევა ეფუძნება ანალიტიკურ და კომპარატიულ მეთოდებს, ინსტიტუციური ეკონომიკის მიდგომას და საჯარო პოლიტიკის ანალიზის ჩარჩოს. გამოყენებულია საერთაშორისო ორგანიზაციების (OECD, IMF, World Bank), რეგულაციური ინიციატივების (EU AI Act, NIST AI RMF) და თანამედროვე აკადემიური კვლევების კრიტიკული მიმოხილვა. მეთოდოლოგიურად ნაშრომი ეყრდნობა ხარისხობრივ ანალიზს და კონცეპტუალურ მოდელირებას, რაც შესაძლებელს ხდის რისკების სისტემატიზაციასა და მმართველობითი პასუხების ჩამოყალიბებას.

ხელოვნური ინტელექტი ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში

ეკონომიკური პოლიტიკის ტრანსფორმაცია ციფრულ ეპოქაში. ეკონომიკური პოლიტიკა წარმოადგენს სახელმწიფოს მიერ გამოყენებულ ინსტრუმენტთა სისტემას, რომლის მიზანია მაკროეკონომიკური სტაბილურობის უზრუნველყოფა, რესურსების ეფექტიანი განაწილება და სოციალური კეთილდღეობის ზრდა. ტრადიციულად, გადაწყვეტილების მიღება ეფუძნებოდა სტატისტიკურ მონაცემებს, ეკონომეტრიულ მოდელებსა და ექსპერტულ ანალიზს. თუმცა ციფრული ტრანსფორმაციის პირობებში პოლიტიკის ფორმირების ანალიტიკური საფუძველი მნიშვნელოვნად იცვლება. ეს ცვლილება უკავშირდება არა მხოლოდ მონაცემთა მოცულობის ზრდას, არამედ მათი დამუშავების სისწრაფის, პროგნოზირების შესაძლებლობებისა და გადაწყვეტილების მხარდაჭერის ინსტრუმენტების ხარისხობრივ გარდაქმნას, რაც ეკონომიკური პოლიტიკის წარმოების ფორმას უფრო მონაცემზე ორიენტირებულსა და ტექნოლოგიურად ინტეგრირებულ პროცესად აქცევს (OECD, 2022; World Bank, 2022).

მონაცემთა მასშტაბური დაგროვება, დამუშავებისა და ანალიზის მხარდი შესაძლებლობები ქმნის პირობებს, სადაც ეკონომიკური პოლიტიკის დაგეგმვა სულ უფრო მეტად ეფუძნება მონაცემებზე დაფუძნებულ გადაწყვეტილებებს. ხელოვნური ინტელექტი ამ პროცესში ფუნქციონირებს როგორც ანალიტიკური ინსტრუმენტი, რომელიც ზრდის პროგნოზირების სიზუსტეს, ამცირებს ინფორმაციულ ასიმეტრიას და აძლიერებს პოლიტიკის ოპერატიულობას. შედეგად, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში იზრდება ალგორითმული მოდელების როლი, რაც ნაწილობრივ ცვლის სახელმწიფოს მმართველობით ლოგიკას და პოლიტიკის ციკლს უფრო უწყვეტ, ადაპტაციურ და რეალურ დროზე ორიენტირებულ პროცესად აქცევს (European Commission, 2022). ამგვარად, ეკონომიკური პოლიტიკის ეფექტიანობა სულ უფრო მეტად დამოკიდებულია არა მხოლოდ ეკონომიკური ანალიზის შინაარსზე, არამედ მონაცემთა ინტეგრაციის, ციფრული კოორდინაციისა და ტექნოლოგიური ინტერპრეტაციის ხარისხზეც.

აღნიშნული ტრანსფორმაცია არ არის მხოლოდ ტექნოლოგიური ცვლილება. იგი გულისხმობს ინსტიტუციური შესაძლებლობების გადაფასებას, სადაც სახელმწიფოს ეფექტიანობა დამოკიდე-

ბულია მონაცემთა მართვის სისტემებზე, ანალიტიკური ინფრასტრუქტურის ხარისხზე, საჯარო სექტორის პროფესიულ კომპეტენციებზე და მმართველობითი ჩარჩოს ადაპტაციურობაზე. World Bank-ის შეფასებით, ციფრული სიმნიფე და საჯარო სექტორის ანალიტიკური შესაძლებლობები განსაზღვრავს, რამდენად ეფექტიანად შეძლებს სახელმწიფო ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებას საჯარო ღირებულების შესაქმნელად (World Bank, 2022). ამავე დროს, OECD მიუთითებს, რომ AI სისტემების ინტეგრაცია ეკონომიკურ და საჯარო პოლიტიკაში საჭიროებს რისკზე დაფუძნებულ მიდგომას, რათა ტექნოლოგიური ეფექტიანობა არ გადაიზარდოს მმართველობითი გაუმჭვირვალობის, ინსტიტუციური შეუსაბამობის ან პასუხისმგებლობის დიფუზიის წყაროდ (OECD, 2022).

შესაბამისად, ციფრული ეპოქა ეკონომიკური პოლიტიკისთვის ნიშნავს არა მხოლოდ ახალი ანალიტიკური ინსტრუმენტების დამატებას, არამედ გადანაცვლებების მიღების ლოგიკის, ინსტიტუციური პასუხისმგებლობისა და სახელმწიფო შესაძლებლობების სტრუქტურულ გარდაქმნას. ამ კონტექსტში ხელოვნური ინტელექტის როლი უნდა შეფასდეს არა როგორც ტექნოლოგიური ტრენდის გამოხატულება, არამედ როგორც სახელმწიფოს ანალიტიკური და მმართველობითი შესაძლებლობების ტრანსფორმაციის ერთ-ერთი ცენტრალური ფაქტორი, რომლის ეფექტიანობა დამოკიდებულია პასუხისმგებლიანი ინტეგრაციის ხარისხზე, ინსტიტუციურ მზაობასა და საჯარო მმართველობის ადაპტაციურობაზე.

ხელოვნური ინტელექტი როგორც ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტი. ხელოვნური ინტელექტის განხილვა ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტად მოითხოვს მისი ფუნქციური, ინსტიტუციური და მმართველობითი როლის მკაფიო განსაზღვრას. ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში AI გამოიყენება პროგნოზირების პროცესებში, შრომის ბაზრის ტენდენციების ანალიზში, ფისკალური რისკების შეფასებაში, ფინანსური სტაბილურობის მონიტორინგში, საჯარო რესურსების განაწილების ოპტიმიზაციაში და რეგულაციური პოლიტიკის ეფექტიანობის მოდელირებაში. ამ ფუნქციებით ხელოვნური ინტელექტი აძლიერებს მონაცემებზე და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის ფორმირების შესაძლებლობას, ამცირებს ინფორმაციულ ასიმეტრიას და ზრდის ანალიტიკური რეაგირების ოპერატიულობას (OECD, 2022; European Commission, 2022). განსა-

კუთრებით მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ ალგორითმულ სისტემებს შეუძლიათ რთული და მრავალფაქტორიანი ეკონომიკური პროცესების უფრო სწრაფი დამუშავება, ვიდრე ტრადიციულ ანალიტიკურ მექანიზმებს, რაც სახელმწიფოს აძლევს შესაძლებლობას, პოლიტიკის ციკლი გახდეს უფრო მოქნილი, ადაპტაციური და წინმსწრები (World Bank, 2022).

თუმცა AI-ის ინსტრუმენტული ღირებულება არ უნდა გაიგივდეს მის ნორმატიულ ან მმართველობით ავტონომიასთან. ხელოვნური ინტელექტი მოქმედებს მონაცემთა, მოდელებისა და წინასწარ განსაზღვრული ალგორითმული ლოგიკის საფუძველზე, მაგრამ იგი ვერ განსაზღვრავს პოლიტიკური არჩევანის ღირებულებით მიმართულებას. ეკონომიკური პოლიტიკა ყოველთვის მოიცავს პრიორიტეტების განსაზღვრას, რესურსების გადანაწილებას, სოციალური სამართლიანობის შეფასებასა და მიზანშეწონილობის შესახებ გადანაცვლებებს, რაც უშუალოდ უკავშირდება დემოკრატიულ ლეგიტიმაციასა და საჯარო პასუხისმგებლობას (Rodrik, 2022). შესაბამისად, AI არ უნდა განიხილებოდეს როგორც პოლიტიკის ავტონომიური სუბიექტი; იგი უფრო სწორად უნდა შეფასდეს როგორც ანალიტიკური მხარდაჭერის მექანიზმი, რომელიც აძლიერებს გადანაცვლებების მიმღებთა შესაძლებლობებს, მაგრამ არ ანაცვლებს მათ პოლიტიკურ და ეთიკურ პასუხისმგებლობას (Regulation (EU) 2024/1689).

ამასთანავე, ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში AI-ის გამოყენება ცვლის არა მხოლოდ ანალიზის ტექნიკურ ფორმას, არამედ გადანაცვლებების მიღების ინსტიტუციურ ლოგიკასაც. თუ ტრადიციულ მოდელში ეკონომიკური პოლიტიკის ანალიზი ეფუძნებოდა ეკონომეტრიულ შეფასებებს, ექსპერტულ ინტერპრეტაციასა და ადმინისტრაციულ პროცედურებს, ალგორითმული სისტემების დანერგვა ზრდის ავტომატიზებული ან ნახევრად ავტომატიზებული ანალიტიკის მნიშვნელობას. ეს ნიშნავს, რომ იცვლება ცოდნის წარმოების წყარო, ავტორიტეტის განაწილების ფორმა და იმ სუბიექტების წრე, რომლებიც ვაჭვინას ახდენენ პოლიტიკის ფორმირებაზე. სწორედ ამიტომ AI-ის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში უნდა განიხილებოდეს არა მხოლოდ ეფექტიანობის გაუმჯობესების საშუალებად, არამედ ინსტიტუციური ტრანსფორმაციის ნაწილად, რომელიც ხელახლა აყალიბებს ურთიერთობას ტექნიკურ ექსპერტიზას, საჯარო ადმინისტრირებასა და პოლიტიკურ

გადანყვეტილებას შორის (Janssen & Kuk, 2016; Acemoglu & Johnson, 2023).

ინსტრუმენტული მიდგომის ფარგლებში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილებას. ალგორითმული სისტემის მიერ წარმოებული რეკომენდაცია, პროგნოზი ან რისკის შეფასება ვერ გახდება პასუხისმგებლობის მატარებელი; საბოლოო პასუხისმგებლობა გადანყვეტილებაზე რჩება ადამიანურ და ინსტიტუციურ დონეზე. ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან ფისკალური, სოციალური, შრომითი თუ მარეგულირებელი გადანყვეტილებები გავლენას ახდენს ფართო საზოგადოებრივ ჯგუფებზე და დაკავშირებულია როგორც ეკონომიკურ შედეგებთან, ისე სამართლიანობისა და ლეგიტიმურობის საკითხებთან (NIST, 2023). სწორედ ამიტომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება უნდა ეფუძნებოდეს ისეთ მმართველობით ჩარჩოს, რომელიც მკაფიოდ განსაზღვრავს, ვინ იღებს საბოლოო გადანყვეტილებას, ვინ ახორციელებს ზედამხედველობას, ვინ არის პასუხისმგებელი შედეგებზე და რა მექანიზმებით ხდება ალგორითმული შეცდომების ან მიკერძოების გამოვლენა და კორექტირება (Regulation (EU) 2024/1689; UNESCO, 2021).

ამ კონტექსტში ცენტრალური ხდება გამჭვირვალობის, განმარტებადობისა და ადამიანური ზედამხედველობის საკითხი. ეკონომიკური პოლიტიკის პროცესებში გამოყენებული AI სისტემები არ უნდა იქცეს „შავი ყუთის“ ტიპის ინსტრუმენტებად, რომელთა შიდა ლოგიკა გაუგებარია როგორც საჯარო ადმინისტრაციისთვის, ისე მოქალაქეებისთვის. პოლიტიკის ანალიტიკური მხარდაჭერა მხოლოდ მაშინ შეიძლება ჩაითვალოს ლეგიტიმურად, თუ მისი საფუძვლები საკმარისად განმარტებადია, მის შედეგებზე შესაძლებელია პროფესიული და ინსტიტუციური კონტროლი და დაცულია გასაჩივრებისა და კორექტირების შესაძლებლობა (NIST, 2023). ადამიანური ზედამხედველობის ინსტიტუციონალიზაცია ამ შემთხვევაში არ არის მხოლოდ ფორმალური მოთხოვნა; იგი წარმოადგენს იმ პრინციპულ პირობას, რომელიც იცავს ეკონომიკურ პოლიტიკას ტექნოკრატიული დომინაციისა და პასუხისმგებლობის დიფუზიისგან (Regulation (EU) 2024/1689).

ამასთან, AI-ის გამოყენება ეკონომიკურ პოლიტიკაში უნდა შეფასდეს მისი ინსტრუმენტული ეფექტიანობისა და ინსტიტუციური რისკების ერთიან ჭრილში. ერთი მხრივ, იგი აძლიერებს სახე-

ლმნიფოს ანალიტიკურ შესაძლებლობებს და ქმნის პირობებს უფრო ზუსტი, სწრაფი და მტკიცებულე-ბებზე დაფუძნებული გადანყვეტილებებისათვის. მეორე მხრივ, თუ მისი ინტეგრაცია არ იქნება თანხვედრაში რეგულაციურ, ადმინისტრაციულ და ეთიკურ ჩარჩოებთან, იგივე ინსტრუმენტი შეიძლება გადაიქცეს მმართველობითი რისკების, სოციალური გადახრებისა და ლეგიტიმაციის პრობლემების წყაროდ (OECD, 2022; UNESCO, 2021). შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტი ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში უნდა განიხილებოდეს როგორც მაღალი პოტენციალის მქონე, მაგრამ მაღალი პასუხისმგებლობის მატარებელი ინსტრუმენტი, რომლის ეფექტიანობა დამოკიდებულია არა მხოლოდ ტექნოლოგიურ შესაძლებლობებზე, არამედ იმ ინსტიტუციური დიზაინის ხარისხზე, რომელშიც იგი ფუნქციონირებს (World Bank, 2022; Acemoglu & Johnson, 2023).

ამასთან, აღნიშნული ინსტრუმენტის წარმატებული გამოყენება მოითხოვს სახელმწიფოს მიერ მკაფიო სტრატეგიული ხედვის ფორმირებას. ამ თვალსაზრისით, საგულისხმოა Shengelia-სა და Berishvili-ს (2025) პოზიცია, რომელთა მიხედვითაც, ქვეყნის ინოვაციური განვითარებისათვის აუცილებელია მკაფიო სახელმწიფო სტრატეგიის, შესაბამისი ინსტიტუციური გარემოსა და ეფექტიანი ადმინისტრაციულ-რეგულაციური მექანიზმების ჩამოყალიბება. ეს მიდგომა ადასტურებს, რომ AI-ის ეკონომიკურ პოლიტიკაში ინტეგრაცია ვერ იქნება შედეგიანი, თუ იგი არ დაეფუძნება ინსტიტუციურ მზაობას, კოორდინირებულ სახელმწიფო პოლიტიკას და გრძელვადიან მმართველობით დიზაინს.

ამრიგად, ხელოვნური ინტელექტი ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტად უნდა შეფასდეს ორმაგი პერსპექტივიდან: როგორც ანალიტიკური შესაძლებლობების გამაძლიერებელი მექანიზმი და როგორც მმართველობითი ჩარჩოსადმი მგრძობიარე ტექნოლოგიური კომპონენტი. მისი რეალური ღირებულება განისაზღვრება არა იმით, თუ რამდენად ფართოა მისი გამოყენების არეალი, არამედ იმით, თუ რამდენად პასუხისმგებლიანად, გამჭვირვალედ და ინსტიტუციურად გამართულად ხდება მისი ინტეგრაცია პოლიტიკის ფორმირების, განხორციელებისა და შეფასების პროცესში. სწორედ ამ პირობებში შეიძლება AI იქცეს სახელმწიფო შესაძლებლობების გამაძლიერებელ ინსტრუმენტად და არა ეკონომიკური პოლიტიკის ავტონომიური ან უკონტროლო ლოგიკის მატარებლად.

**ხელოვნური ინტელექტის
ბაზოვანი დასაყვანილობის
რისკები ეკონომიკურ პოლიტიკაში**

მმართველობითი და ინსტიტუციური რისკები.

ეკონომიკური პოლიტიკის პროცესებში ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ქმნის არა მხოლოდ ოპერატიულ ან ტექნიკურ გამოწვევებს, არამედ მმართველობითი არქიტექტურის ფუნდამენტურ გადაფასების საჭიროებას. როდესაც ალგორითმული სისტემები ერთვება პოლიტიკის ფორმირებაში, რესურსების განაწილებასა და რისკების შეფასებაში, პასუხისმგებლობის კლასიკური საჯარო-სამართლებრივი მოდელი, რომელიც თავის მხრივ ეფუძნება გადანყვეტილების იდენტიფიცირებად ავტორსა და ანგარიშვალდებულების მკაფიო ჯაჭვს, რაც ნაწილობრივ დიფუზირდება. სწორედ ამიტომ რისკების მართვის თანამედროვე ჩარჩოები ხაზს უსვამს, რომ AI სისტემების დანერგვა საჯარო სექტორში საჭიროებს პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილებას, ზედამხედველობის ინსტიტუციონალიზაციას და კონტროლის მექანიზმების წინასწარ განსაზღვრას (NIST, 2023).

თუმცა აქ პრობლემა მხოლოდ პროცედურული არ არის. ალგორითმული სისტემების კომპლექსურობა ქმნის ეპისტემურ რისკს — გადანყვეტილების საფუძვლების არასრული განმარტებადობა ზღუდავს საჯარო დასაბუთების შესაძლებლობას და ამცირებს დემოკრატიული ლეგიტიმაციის ხარისხს. საჯარო პოლიტიკაში გადანყვეტილება არ არის მხოლოდ ოპტიმიზაციის შედეგი; იგი საჭიროებს ნორმატიულ დასაბუთებას, არგუმენტირებადობას და გასაჩივრებადობას. როდესაც მოდელის შიდა ლოგიკა გაუმჭვირვალეა, იზრდება “black box governance”-ის საფრთხე, რაც ვაგლენას ახდენს პოლიტიკური პასუხისმგებლობის რეალიზაციას. თანამედროვე AI მმართველობის დისკურსი სწორედ ამიტომ მიუთითებს, რომ ეთიკური პრინციპების დეკლარირება არასაკმარისია და აუცილებელია მათი ინსტიტუციური მექანიზმებად გარდაქმნა — სამართლებრივი, ადმინისტრაციული და ორგანიზაციული არქიტექტურის დონეზე. ევროკავშირის AI Act-ის მაღალი რისკის სისტემებისთვის განსაზღვრული მოთხოვნები ამ ლოგიკას ასახავს, რადგან აქცენტი კეთდება არა მხოლოდ ტექნიკურ შესაბამისობაზე, არამედ ადამიანური ზედამხედველობის, დოკუმენტირების და ანგარიშვალდებულების სისტემურ უზრუნველყოფაზე (Regulation (EU) 2024/1689).

მმართველობითი რისკი ასევე უკავშირდება

ავტორიტეტის ტრანსფორმაციას. ეკონომიკური პოლიტიკა ტრადიციულად ეფუძნებოდა ექსპერტულ ანალიზს, თუმცა საბოლოო არჩევანი რჩებოდა პოლიტიკურ სუბიექტზე. ალგორითმული სისტემების მზარდი ავტორიტეტიზაცია ქმნის საფრთხეს, რომ ტექნიკური რეკომენდაცია აღქმული იყოს როგორც ნორმატიულად სავალდებულო. ამგვარი „ტექნოკრატიული სლაიდი“ ამცირებს პოლიტიკის პროცესში ღირებულებითი დისკუსიის სივრცეს და ზრდის ინსტრუმენტული რაციონალიზაციის დომინირებას. შედეგად, გადანყვეტილების პასუხისმგებლობა შეიძლება ფორმალურად დარჩეს ადამიანზე, თუმცა ფაქტობრივად გადანაცვლოს მოდელის რეკომენდაციულ ძალაზე. ეს ქმნის პასუხისმგებლობის დიფუზიის რისკს, სადაც რთულდება იმის განსაზღვრა, არის თუ არა კონკრეტული შედეგი პოლიტიკური არჩევანის, მოდელის პარამეტრების თუ მონაცემთა სტრუქტურის პროდუქტი.

ინსტიტუციური შესაძლებლობების საკითხი ამ კონტექსტში ხდება ცენტრალური. სახელმწიფო შესაძლებლობები (state capacity) არ განისაზღვრება მხოლოდ ტექნიკური ინფრასტრუქტურით; იგი მოიცავს ანალიტიკურ კომპეტენციებს, რეგულაციურ უნარს, კოორდინაციის მექანიზმებს და ცოდნის დაგროვების ინსტიტუციურ პროცესს. OECD მიუთითებს, რომ პასუხისმგებლიანი AI ინტეგრაცია საჭიროებს საჯარო სექტორის პროფესიული კომპეტენციების სისტემურ გაძლიერებას და რისკზე დაფუძნებული მმართველობითი მიდგომის დანერგვას (OECD, 2023). World Bank-ის GovTech შეფასებებიც ადასტურებს, რომ ციფრული სიმნიფის დაბალი დონე ზღუდავს სახელმწიფო ინსტიტუტების უნარს ეფექტიანად მართოს ტექნოლოგიური ტრანსფორმაცია (World Bank, 2022). ეს ნიშნავს, რომ ტექნოლოგიური შესაძლებლობა თავისთავად არ ქმნის მმართველობით ეფექტიანობას; გადანყვეტილი ინსტიტუციური ადაპტაციის სიღრმე.

Janssen და Kuk (2016) ამტკიცებენ, რომ მონაცემებზე დაფუძნებული გადანყვეტილების სისტემები საჯარო სექტორში ეფექტიანია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ისინი ინტეგრირებულია სამართლებრივ ჩარჩოსთან, ორგანიზაციულ სტრუქტურებთან და პასუხისმგებლობის მკაფიო მექანიზმებთან. წინააღმდეგ შემთხვევაში, იქმნება “fragmented digital governance”, სადაც ტექნოლოგიური ინსტრუმენტები ადმინისტრაციული ლოგიკისგან იზოლირებულად ფუნქციონირებს და ვერ ქმნის სისტემურ ღირებულებას. ეს რისკი განსაკუთრებით აქტუა-

ლურია ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში, სადაც გადაწყვეტილებები გავლენას ახდენს რესურსების განაწილებაზე, კონკურენციის სტრუქტურასა და სოციალურ შედეგებზე.

აღნიშნული არგუმენტი უფრო ფართო თეორიულ მნიშვნელობას იძენს ინსტიტუციური ეკონომიკის პერსპექტივიდან. ამ მიდგომის მიხედვით, ტექნოლოგია არ არის ნეიტრალური ძალა; იგი მოქმედებს ძალაუფლების უკვე არსებულ განაწილებაზე და შეიძლება გააძლიეროს ან შეასუსტოს არსებული ასიმეტრიები (Acemoglu & Johnson, 2023). შესაბამისად, ალგორითმული სისტემების ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში არ უნდა განიხილებოდეს როგორც მექანიკური ოპტიმიზაცია, არამედ როგორც ინსტიტუციური ტრანსფორმაციის პროცესი, რომელიც ცვლის ცოდნის, ავტორიტეტისა და პასუხისმგებლობის განაწილების ფორმებს.

ამავე ლოგიკას ემყარება Todua-სა და Kartsivadze-ს (2025) პოზიცია, რომელთა მიხედვითაც, AI-ის ინტეგრაცია მნიშვნელოვნად არის დაკავშირებული არა მხოლოდ პრაქტიკულ შედეგებთან, არამედ ქცევით არჩევანთან, აქტიურ სარგებლიანობასთან და სოციალურ გავლენასთან. ეს მიუთითებს, რომ მისი ინსტიტუციური დანერგვა მხოლოდ ტექნიკური პროცესი არ არის და მმართველობით და ქცევით გამოწვევებსაც მოიცავს.

ამრიგად, მმართველობითი და ინსტიტუციური რისკები შეიძლება კონცეპტუალურად დაჯგუფდეს სამ ძირითად განზომილებად:

1. **ლეგიტიმაციის რისკი** — როდესაც გადაწყვეტილების საფუძვლები არასაკმარისად განმარტებულია და ზღუდავს დემოკრატიულ კონტროლს;
2. **პასუხისმგებლობის დიფუზიის რისკი** — როდესაც რთულდება გადაწყვეტილების ავტორისა და შედეგის წყაროს იდენტიფიცირება;
3. **ინსტიტუციური შეუსაბამობის რისკი** — როდესაც ტექნოლოგიური შესაძლებლობები არ არის თანხვედრაში სამართლებრივ, ადმინისტრაციულ და ორგანიზაციულ ჩარჩოსთან.

შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტის ეფექტიანი ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში მოითხოვს არა მხოლოდ ტექნიკურ რეგულირებას, არამედ მმართველობითი არქიტექტურის რედიზაინს, სადაც პასუხისმგებლობა, ზედამხედველობა და დემოკრატიული ანგარიშვალდებულება სისტემურად ინტეგრირებულია ალგორითმული ანალიტიკის პროცესში. ეს გულისხმობს, რომ ეკონომიკური პოლიტიკის ალგორითმიზაცია წარმოადგენს ინსტიტუციური ტრანსფორმაციის პროცესს

და არა მხოლოდ ანალიტიკური ინსტრუმენტის გაუმჯობესებას.

მონაცემთა ხარისხისა და ალგორითმული მიკერძოების რისკები. ხელოვნური ინტელექტის ეფექტიანობა და სანდოობა პირდაპირ არის დამოკიდებული მონაცემთა ხარისხზე, რეპრეზენტატიულობასა და დამუშავების სტანდარტებზე. რისკების მართვის საერთაშორისო ჩარჩოები ხაზს უსვამს, რომ მონაცემთა არაზუსტი, არასრული ან ისტორიულად მიკერძოებული ბაზები შეიძლება იქცეს სისტემური გადახრის წყაროდ, რაც გავლენას ახდენს გადაწყვეტილების შედეგებზე (NIST, 2023). ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში აღნიშნული პრობლემა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს, რადგან ანალიტიკური მოდელების შედეგები შეიძლება განსაზღვრავდეს რესურსების განაწილებას, დასაქმების პოლიტიკას, საგადასახადო შეღავათებს ან სოციალური მხარდაჭერის მექანიზმებს. ასეთ პირობებში მონაცემთა ხარისხი აღარ არის მხოლოდ ტექნიკური პარამეტრი; იგი ხდება პოლიტიკურ-ეკონომიკური შედეგების განმსაზღვრელი ფაქტორი.

ისტორიული მონაცემები ხშირად ასახავს უკვე არსებულ სოციალურ და ეკონომიკურ უთანასწორობებს. თუ ალგორითმული სისტემები ეფუძნება ასეთ მონაცემებს შესაბამისი კორექტირების, ბალანსირების ან ნორმატიული ჩარჩოს გარეშე, არსებობს რისკი, რომ ისინი არა მხოლოდ ასახავს, არამედ ავტომატიზებულად რეპროდუცირებს და აძლიერებს არსებულ დისბალანსებს (Bender et al., 2021). ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შრომის ბაზრის, საკრედიტო ხელმისაწვდომობისა და სოციალური დახმარების პოლიტიკის შემთხვევაში. ავტომატიზაციისა და ამოცანებზე დაფუძნებული ტექნოლოგიური ცვლილების ეკონომიკური ანალიზი მიუთითებს, რომ ალგორითმულ სისტემებს შეუძლია გავლენა მოახდინოს შემოსავლების განაწილებასა და უთანასწორობის დინამიკაზე (Acemoglu & Restrepo, 2022). შესაბამისად, მონაცემთა სტრუქტურა და მოდელირების ლოგიკა შეიძლება გახდეს სტრუქტურული სოციალური შედეგების გამაძლიერებელი.

OECD-ის რეკომენდაციები AI-ის პასუხისმგებლიანი გამოყენების შესახებ მიუთითებს, რომ მონაცემთა მართვა და მიკერძოების შემცირების მექანიზმები უნდა იყოს სისტემურად ინტეგრირებული პოლიტიკის პროცესებში (OECD, 2023). ეს გულისხმობს მონაცემთა წყაროების დივერსიფიკაციას, წარმომადგენლობითობის შეფასებას და

მიკერძოების იდენტიფიკაციის ინსტრუმენტების გამოყენებას. ალგორითმული მიკერძოება არ შემოიფარგლება მხოლოდ ტექნიკური ხარვეზით; იგი შეიძლება გადაიზარდოს ინსტიტუციურ პრობლემად, როდესაც პოლიტიკის გადანყვეტილებები, ფორმალურად მონაცემებზე დაფუძნებული, რეალურად ასახავს ძალაუფლებისა და რესურსების ისტორიულ ასიმეტრიებს.

UNESCO-ს ეთიკური ჩარჩო ხაზს უსვამს, რომ AI სისტემები უნდა შეესაბამებოდეს სამართლიანობისა და არადისკრიმინაციის პრინციპებს (UNESCO, 2021). აღნიშნული მოთხოვნა განსაკუთრებით აქტუალურია ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში, სადაც გადანყვეტილებები გავლენას ახდენს სოციალურ მობილობასა და შესაძლებლობების განაწილებაზე. ევროკავშირის რეგულაციური მიდგომა მაღალი რისკის სისტემების მიმართ მოითხოვს მონაცემთა ხარისხის შეფასებას, დოკუმენტირებას და ტექნიკურ კონტროლს, რათა შემცირდეს მიკერძოების და არასწორი შედეგების რისკი (Regulation (EU) 2024/1689). ეს მიუთითებს, რომ მონაცემთა მართვა აღარ არის მხოლოდ ტექნიკური ამოცანა, არამედ მმართველობითი პასუხისმგებლობის სტრუქტურული კომპონენტი.

ამგვარად, მონაცემთა ხარისხისა და ალგორითმული მიკერძოების რისკები მოიცავს:

1. არასრული ან არარეპრეზენტატიული მონაცემების გამოყენებას;
2. ისტორიული უთანასწორობის ავტომატიზებულ რეპროდუქციას;
3. პოლიტიკის შედეგების ინსტიტუციურ გადახრას;
4. სამართლიანობის პრინციპებთან შეუსაბამობის საფრთხეს;
5. შემოსავლებისა და შესაძლებლობების განაწილების სტრუქტურულ დამახინჯებას.

რისკების შემცირება მოითხოვს მონაცემთა შეგროვების სტანდარტიზაციას, წარმომადგენლობითობის სავალდებულო შეფასებას, მოდელების რეგულარულ გადამოწმებას, დამოუკიდებელ ალგორითმულ აუდიტს და საჯარო სექტორის პროფესიული კომპეტენციების გაძლიერებას. გარდა ამისა, აუცილებელია პოლიტიკის პროცესში ექსპლიციტური ნორმატიული ჩარჩოს არსებობა, რომელიც განსაზღვრავს სამართლიანობისა და თანასწორობის კრიტერიუმებს ალგორითმული გადანყვეტილებების შეფასებისას. მხოლოდ ამ პირობებში შესაძლებელია ტექნოლოგიური ანალიტიკის გამოყენება ისე, რომ იგი არ გადაიზარდოს

სტრუქტურული უთანასწორობის განმტკიცების მექანიზმად.

სოციალურ-ეკონომიკური და სტრუქტურული რისკები. ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში მჭიდროდ უკავშირდება შრომის ბაზრის სტრუქტურულ ტრანსფორმაციას, უნარების მოთხოვნის ცვლილებასა და შემოსავლების განაწილების დინამიკას. თანამედროვე კვლევები მიუთითებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება გარკვეულ სექტორებში ზრდის პროდუქტიულობას და ამცირებს ოპერაციულ ხარჯებს, თუმცა მისი ეფექტები არ არის თანაბრად განაწილებული სხვადასხვა პროფესიულ ჯგუფებს შორის (Brynjolfsson et al., 2023). აღნიშნული ტენდენცია ქმნის უნარებზე დაფუძნებული პოლარიზაციის რისკს, სადაც მაღალი კვალიფიკაციის მქონე მუშახელი იღებს დისპროპორციულ სარგებელს, ხოლო დაბალი ან საშუალო კვალიფიკაციის მქონე ჯგუფები შეიძლება აღმოჩნდეს სტრუქტურული გადაადგილების წინაშე (IMF, 2024).

სოციალურ-ეკონომიკური რისკი განსაკუთრებით აქტუალურია მაშინ, როდესაც ეკონომიკური პოლიტიკა თავად იყენებს ხელოვნურ ინტელექტს შრომის ბაზრის პროგნოზირებისა და დასაქმების პროგრამების დაგეგმვის პროცესში. თუ ანალიტიკური მოდელები არ ითვალისწინებს რეგიონულ, სექტორულ და სოციალურ განსხვავებებს, პოლიტიკის გადანყვეტილებებმა შეიძლება გაამყაროს არსებული უთანასწორობა. OECD-ის ანალიზი მიუთითებს, რომ AI-ის ინტეგრაცია საჯარო პოლიტიკაში საჭიროებს უნარების განვითარებისა და გადამზადების სტრატეგიების პარალელურ განხორციელებას, რათა შემცირდეს ტექნოლოგიური ტრანსფორმაციის ნეგატიური ეფექტები (OECD, 2023).

გარდა შრომის ბაზრის დინამიკისა, არსებობს ეკონომიკური სტრუქტურის კონცენტრაციის რისკი. AI ტექნოლოგიები ხშირად საჭიროებს მასშტაბურ მონაცემებსა და გამოთვლით რესურსებს, რაც აძლიერებს მსხვილი ტექნოლოგიური პლატფორმების როლს და ზრდის ბაზრის კონცენტრაციის ალბათობას. ტექნოლოგიასა და ძალაუფლებას შორის კავშირი განხილულია ინსტიტუციური ეკონომიკის პერსპექტივიდან, სადაც ხაზგასმულია, რომ ტექნოლოგიურმა ინოვაციამ შეიძლება გააძლიეროს უკვე არსებული ძალაუფლების ასიმეტრიები, თუ არ არსებობს შესაბამისი ინსტიტუციური ბალანსი (Acemoglu & Johnson, 2023).

სისტემური დამოკიდებულების რისკი ასევე

უკავშირდება პოლიტიკის პროცესის ტექნოკრატიზაციას. თუ ეკონომიკური პოლიტიკა გადაჭარბებულად ეყრდნობა ავტომატიზებულ პროგნოზირებას და რაოდენობრივ მოდელებს, შეიძლება შემცირდეს ღირებულებითი დისკუსიისა და კრიტიკული შეფასების სივრცე. ეკონომიკური პოლიტიკა მოიცავს სოციალური პრიორიტეტების განსაზღვრას და რესურსების გადანაწილებას, რაც ყოველთვის შეიცავს ნორმატიულ ელემენტს. ტექნოლოგიური ანალიტიკის გადაჭარბებულმა ავტორიტეტიზაციამ შეიძლება შეამციროს პოლიტიკურ პასუხისმგებლობაზე დაფუძნებული გადაწყვეტილების მნიშვნელობა.

ამრიგად, სოციალურ-ეკონომიკური და სტრუქტურული რისკები მოიცავს:

1. უნარებზე დაფუძნებული პოლარიზაციის გაღრმავებას;
2. შრომის ბაზრის სტრუქტურულ გადაადგილებას;
3. ბაზრის კონცენტრაციის ზრდის შესაძლებლობას;
4. პოლიტიკის პროცესის ტექნოკრატიზაციის საფრთხეს.

ამ რისკების მართვა მოითხოვს ადაპტაციური შრომის პოლიტიკას, განათლებისა და გადამზადების სისტემების გაძლიერებას, კონკურენციის პოლიტიკის ეფექტიან განხორციელებას და პოლიტიკის პროცესში ნორმატიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნებას.

რისკების მართვის აუცილებელი პირობები.

წინა ქვეთავებში განხილული მმართველობითი, მონაცემთა და სოციალურ-ეკონომიკური რისკები მიუთითებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში საჭიროებს სისტემურ და მრავალდონიან მმართველობით ჩარჩოს, რომელიც აერთიანებს რეგულაციურ, ინსტიტუციურ და დემოკრატიულ განზომილებებს. რისკზე დაფუძნებული მიდგომა, რომელიც განსაზღვრავს სისტემების კლასიფიკაციას, პასუხისმგებლობის განაწილებას და ზედამხედველობის მექანიზმებს, წარმოადგენს საერთაშორისო პრაქტიკის ერთ-ერთ ცენტრალურ პრინციპს (NIST, 2023; Regulation (EU) 2024/1689). აღნიშნული მიდგომა გულისხმობს, რომ მაღალი გავლენის მქონე ალგორითმული სისტემები უნდა დაექვემდებაროს წინასწარ შეფასებას, ტექნიკურ დოკუმენტირებას, გამჭვირვალობის მოთხოვნებს და დამოუკიდებელ აუდიტს. თუმცა რეგულაციური შესაბამისობა თავისთავად არ უზრუნველყოფს ინსტიტუციურ

მდგრადობას; აუცილებელია მმართველობითი არქიტექტურის შიდა ინტეგრაცია პოლიტიკის ციკლთან.

ადამიანური ზედამხედველობის ინსტიტუციონალიზაცია წარმოადგენს კრიტიკულ კომპონენტს. ევროკავშირის რეგულაციური ჩარჩო განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს „human oversight“-ის პრინციპს, რაც გულისხმობს, რომ საბოლოო პასუხისმგებლობა საჯარო გადაწყვეტილებებზე რჩება ადამიანურ სუბიექტზე და არ გადაეცემა ავტომატიზებულ სისტემას (Regulation (EU) 2024/1689). ეკონომიკური პოლიტიკის კონტექსტში ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან პოლიტიკა ყოველთვის შეიცავს ნორმატიულ არჩევანს — პრიორიტეტების განსაზღვრას, რესურსების გადანაწილებას და ღირებულებით შეფასებას. შესაბამისად, ალგორითმული ანალიზი უნდა ფუნქციონირებდეს როგორც მხარდამჭერი ინსტრუმენტი და არა როგორც პოლიტიკური გადაწყვეტილების მატარებელი.

მონაცემთა მართვის სტანდარტიზაცია და ხარისხის კონტროლი ასევე წარმოადგენს რისკების შემცირების აუცილებელ პირობას. OECD ხაზს უსვამს, რომ საჯარო სექტორმა უნდა განავითაროს მონაცემთა მმართველობის მკაფიო წესები, გამჭვირვალობის მექანიზმები და შიდა კომპეტენციები, რათა უზრუნველყოს პასუხისმგებლიანი AI გამოყენება (OECD, 2023). ევროპული პოლიტიკის დონეზეც ხაზგასმულია, რომ AI-ის ეფექტიანი ინტეგრაცია საჭიროებს კოორდინირებულ ინსტიტუციურ სტრატეგიას, რომელიც აერთიანებს რეგულაციას, ინოვაციას და საჯარო სექტორის შესაძლებლობებს (European Commission, 2022). ეს მიუთითებს, რომ რისკების მართვა ვერ შემოიფარგლება ტექნიკური კონტროლით და მოითხოვს პოლიტიკის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში სისტემურ ინტეგრაციას. ამ კონტექსტში საგულისხმოა Shengelia-სა და Berishvili-ს (2025) პოზიცია, რომელთა მიხედვითაც, გრძელვადიან პერსპექტივაში სახელმწიფომ უნდა შეიმუშაოს ქვეყნის ინოვაციური განვითარების მკაფიო სტრატეგია, შექმნას შესაბამისი ინსტიტუციური გარემო და განავითაროს ისეთი ადმინისტრაციულ-რეგულაციური მექანიზმები, რომლებიც პრიორიტეტულ სფეროებში ინოვაციური პროექტების განხორციელებას უზრუნველყოფს. ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება არის გრძელვადიანი სტრატეგიული ამოცანა. World Bank-ის ანალიზი მიუთითებს, რომ ციფრული სიმწიფე და საჯარო

სექტორის ტექნიკური უნარები განსაზღვრავს ტექნოლოგიური ინოვაციების ეფექტიანობას (World Bank, 2022). თუმცა ტექნოლოგიური შესაძლებლობების ზრდა უნდა იყოს თანხვედრაში ინსტიტუციური მდგრადობისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმებთან. სისტემური ტექნოლოგიური რისკების გლობალური შეფასებები მიუთითებს, რომ ტექნოლოგიური ინოვაცია, ინსტიტუციური მოუმზადებლობის პირობებში, შეიძლება გადაიზარდოს სოციალურ და ეკონომიკურ დისბალანსში (World Economic Forum, 2023). შესაბამისად, სახელმწიფო შესაძლებლობების განვითარება უნდა მოიცავდეს არა მხოლოდ ტექნიკურ უნარებს, არამედ ანალიტიკურ, ეთიკურ და რეგულაციურ კომპეტენციებს.

გარდა ამისა, დემოკრატიული ლეგიტიმურობის უზრუნველყოფა წარმოადგენს რისკების მართვის ფუნდამენტურ წინაპირობას. AI სისტემების გამოყენება ეკონომიკურ პოლიტიკაში უნდა იყოს თანხვედრაში სამართლიანობის, არადისკრიმინაციისა და გამჭვირვალობის პრინციპებთან (UNESCO, 2021). ეს გულისხმობს არა მხოლოდ ტექნიკურ შესაბამისობას, არამედ საჯარო კომუნიკაციას, განმარტებადობას და საზოგადოების ინფორმირებულ მონაწილეობას პოლიტიკის პროცესში. ეკონომიკური პოლიტიკა, როგორც კოლექტიური არჩევანის სფერო, საჭიროებს საზოგადოებრივ ნდობას; შესაბამისად, ალგორითმული გადაწყვეტილებების გაუმჭვირვალობამ შეიძლება დააზიანოს ნდობის საფუძველი.

ამრიგად, რისკების მართვის აუცილებელი პირობები შეიძლება სისტემატიზდეს შემდეგ კომპონენტებად:

1. რისკზე დაფუძნებული რეგულაციური ჩარჩო;
2. ადამიანური ზედამხედველობის ინსტიტუციონალიზაცია;
3. მონაცემთა მმართველობის სტანდარტიზაცია და წარმომადგენლობითობის კონტროლი;
4. დამოუკიდებელი აუდიტისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმები;
5. საჯარო სექტორის პროფესიული, ტექნიკური და ანალიტიკური შესაძლებლობების გაძლიერება;
6. დემოკრატიული ლეგიტიმურობისა და ეთიკური პრინციპების უზრუნველყოფა;
7. პოლიტიკის ციკლთან ალგორითმული ინსტრუმენტების სისტემური ინტეგრაცია.

ხელოვნური ინტელექტი შეიძლება იქცეს სახელმწიფო შესაძლებლობების გამაძლიერებელ ინსტრუმენტად მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი

ინტეგრირებულია ინსტიტუციურ რეფორმებთან, პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილებასთან და დემოკრატიული მმართველობის პრინციპებთან თანხვედრაში. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ტექნოლოგიური ავტომატიზაცია შეიძლება იქცეს არა ეფექტიანობის წყაროდ, არამედ ინსტიტუციური რისკების გამაძლიერებელ ფაქტორად.

დასკვნა

ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში წარმოადგენს სახელმწიფოს მმართველობითი არქიტექტურის გარდამავალ ეტაპს. ტექნოლოგიური შესაძლებლობების ზრდა ქმნის მონაცემებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილების მიღების ახალ სტანდარტს, რაც ზრდის ანალიტიკურ სიზუსტესა და პოლიტიკის ოპერატიულობას. თუმცა კვლევამ აჩვენა, რომ აღნიშნული ტრანსფორმაცია თან ახლავს მმართველობით, ინსტიტუციურ და სოციალურ-ეკონომიკურ რისკებს, რომლებიც სისტემური ხასიათისაა და ვერ განიხილება მხოლოდ ტექნიკური პრობლემის დონეზე.

მმართველობითი რისკები უკავშირდება პასუხისმგებლობის განაწილებას, განმარტებადობის პრობლემას და ინსტიტუციური შესაძლებლობების დეფიციტს. მონაცემთა ხარისხისა და ალგორითმული მიკერძოების საკითხები ქმნის სტრუქტურული უთანასწორობის გაღრმავების საფრთხეს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ისტორიული დისბალანსები ავტომატიზებულად რეპროდუცირდება. სოციალურ-ეკონომიკური რისკები კი ეხება შრომის ბაზრის პოლარიზაციას, ბაზრის კონცენტრაციის ზრდას და პოლიტიკის პროცესის ტექნოკრატიზაციის შესაძლებლობას.

აღნიშნული ანალიზი ცხადყოფს, რომ ხელოვნური ინტელექტი არ წარმოადგენს თვითმყოფად მმართველობით სუბიექტს. მისი ეფექტიანობა და უსაფრთხოება დამოკიდებულია ინსტიტუციურ ჩარჩოზე, რეგულაციურ სტანდარტებზე და სახელმწიფო შესაძლებლობებზე. შესაბამისად, ეკონომიკურ პოლიტიკაში AI-ის გამოყენება უნდა ეფუძნებოდეს რისკზე დაფუძნებულ მიდგომას, ადამიანური ზედამხედველობის მყარ მექანიზმებს, მონაცემთა მმართველობის სტანდარტიზაციას და დემოკრატიული ანგარიშვალდებულების უზრუნველყოფას.

ხელოვნური ინტელექტი შეიძლება იქცეს სახელმწიფო შესაძლებლობების გამაძლიერებელ ინსტრუმენტად მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი ინტეგრირებულია პასუხისმგებლიანი მმართველო-

ბის პრინციპებთან და არ ანაცვლებს პოლიტიკურ პასუხისმგებლობას ტექნოლოგიური ავტომატიზაციით. სწორედ ამ პირობებში შესაძლებელია ტექნოლოგიური ინოვაციის გამოყენება ეკონომიკური კონკურენტუნარიანობის, სოციალური სტაბილურობისა და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის გასაძლიერებლად.

წარმოდგენილი კვლევა ავითარებს ეკონომიკური პოლიტიკის სფეროში ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაციის რისკების ინტეგრირებულ კონცეპტუალურ ანალიზს, რომელიც სისტემურად აერთიანებს მმართველობით, ინსტიტუციურ და სოციალურ-ეკონომიკურ განზომილებებს ერთიან ანალიტიკურ ჩარჩოში. განსხვავებით ზოგადი AI მმართველობის ლიტერატურისგან, რომელიც ძირითადად კონცენტრირდება ტექნოლოგიური ეთიკის, მონაცემთა დაცვისა და რეგულაციური შესაბამისობის საკითხებზე, ნაშრომი AI-ს განიხილავს ეკონომიკური პოლიტიკის ინსტრუმენტულ კონტექსტში და ყურადღებას ამახვილებს სახელმწიფოს შესაძლებლობების (state capacity) სტრუქტურულ მნიშვნელობაზე. კვლევა აჩვენებს, რომ ალგორითმული სისტემების ეფექტიანი და უსაფრთხო გამოყენება დამოკიდებულია არა მხოლოდ ტექნოლოგიურ ინფრასტრუქტურაზე, არამედ ინსტიტუციური ჩარჩოს ხარისხზე, ძალაუფლების განაწილების ლოგიკაზე და დემოკრატიული ანგა-

რიშვალდებულების მექანიზმების სიმტკიცეზე. ამგვარად, ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია წარმოიჩნდება როგორც ინსტიტუციური ტრანსფორმაციის პროცესი, სადაც ტექნოლოგიური პროგრესი და პოლიტიკური პასუხისმგებლობა ურთიერთდამოკიდებულ დინამიკაში იმყოფება. აღნიშნული მიდგომა ქმნის თეორიულ საფუძველს რისკზე დაფუძნებული მმართველობითი მოდელის განვითარებისთვის, რომელიც ეკონომიკური პოლიტიკის ანალიზს აკავშირებს ინსტიტუციურ ეკონომიკასთან, საჯარო მმართველობის თეორიასთან და სახელმწიფო შესაძლებლობების კვლევასთან.

ტექნოლოგიური ტრანსფორმაციის პირობებში ეკონომიკური პოლიტიკის წარმატება დამოკიდებულია სახელმწიფოს სტრატეგიულ შესაძლებლობებზე და ინსტიტუციური არჩევანის ხარისხზე. როგორც აღნიშნავს Rodrik (2022), თანამედროვე ინდუსტრიული და ტექნოლოგიური პოლიტიკა მოითხოვს სახელმწიფო შესაძლებლობების გააზრებულ გაძლიერებას, რათა ტექნოლოგიური პროგრესი გარდაიქმნას ფართო სოციალურ და ეკონომიკურ სარგებლად. აღნიშნული პერსპექტივა აძლიერებს არგუმენტს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში უნდა ეფუძნებოდეს არა მხოლოდ ტექნიკურ ინოვაციას, არამედ მიზანმიმართულ ინსტიტუციურ დიზაინსა და საჯარო პასუხისმგებლობას.